

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Вишого навчального закладу
Укоопспілки «Полтавський університет
економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 року № 88-Н
Форма № П-2.04

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

Навчально-науковий інститут бізнесу та сучасних технологій

Кафедра правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
_____ проф. Г. В. Лаврик
« ____ » _____ 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Цивільне право»**

Освітня програма/ спеціалізація	«Право» <i>(назва)</i>
Спеціальність	081 Право <i>(код, назва спеціальності)</i>
Галузь знань	08 Право <i>(код, назва галузі знань)</i>
ступінь вищої освіти	молодший бакалавр <i>(бакалавр, магістр, доктор філософії)</i>

ПОЛТАВА – 2020

Укладач:

Кульчій О. О. , доцент кафедри правознавства Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», к. ю. н., доцент

Робоча програма навчальної дисципліни «Цивільне право» схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри правознавства

Протокол № 1 від 31 серпня 2020 р.

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Право»
спеціальності 081 «Право»
ступеня молодшого бакалавра

_____ проф. С. О. Гладкий
(підпис)

« _____ » _____ 2020 року

ЗМІСТ

Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни.....	4
Розділ 2 Перелік компетентностей та програмні результати навчання з навчальної дисципліни.....	5
Розділ 3. Програма навчальної дисципліни	7
Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни	8
Розділ 5. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів.....	19
Розділ 6. Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітньо- го процесу.....	24
Розділ 7. Рекомендовані джерела інформації	25

Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни

Таблиця 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни
«Цивільне право»

1. Місце в структурно-логічній схемі підготовки – висхідна
2. Кількість кредитів за ЄКТС – 6.
3. Кількість модулів – 4.
4. Обов'язкова у відповідності до навчального плану
5. Курс – 2
6. Семестр – 3-4
7. Кількість годин:
– загальна кількість: 3 семестр – 90; 4 семестр – 90
– лекції: 3 семестр – 18; 4 семестр – 34
– семінарські заняття: 3 семестр – 30; 4 семестр – 30
– самостійна робота: 3 семестр – 42; 4 семестр – 26
– вид підсумкового контролю: 3 семестр – ПМК (залік); 4 семестр – екзамен

Розділ 2. Перелік компетентностей та програмні результати навчання з навчальної дисципліни

Метою дисципліни є засвоєння основних засад цивільно-правового регулювання майнових та особистих немайнових відносин, які охоплюють надзвичайно широке коло учасників та є одними із найбільш розповсюджених правовідносин.

Завданням навчальної дисципліни є формування у студентів системи науково-теоретичних і практичних знань з цивільного права, визначення та розкриття змісту понять, категорій та інститутів цивільного права, законодавчих актів; виховання поваги до законів, їх додержання і виконання у практичній діяльності; підготовка до вивчення навчальних дисциплін, предметом яких є окремі підгалузі цивільного права. Опанування курсу повинно надати можливість студентам зорієнтуватися у масиві цивільного законодавства та регульованих ним правовідносин.

У результаті вивчення дисципліни «Цивільне право» студенти повинні:

знати:

- предмет та метод регулювання цивільних відносин, основні поняття, категорії та інститути цивільного права України;
- поняття, зміст та види цивільних відносин, їх специфіку, підстави виникнення та їх учасників;
- особливості правового регулювання окремих видів цивільних відносин; чинне цивільне законодавство;
- поняття, принципи та способи здійснення і захисту цивільних прав;
- проблеми розвитку цивільного права у поєднанні з проблемами суміжних галузей права на сучасному етапі.

уміти:

- відмежовувати цивільні правовідносини від інших видів правовідносин;
- тлумачити та висвітлювати основні поняття, інститути, категорії цивільного права;
- орієнтуватися у чинному цивільному законодавстві, правильно застосовувати нормативно-правові акти для розв'язання конкретних правових ситуацій;
- застосовувати теоретичні знання і приписи нормативно-правових актів у практичній діяльності;
- використовувати різноманітні цивільно-правові засоби у вирішенні економічних і соціальних завдань, захисті цивільних прав та інтересів суб'єктів цивільно-правових відносин;

- розробляти окремі цивільно-правові документи.

Таблиця 2. Перелік компетентностей та програмні результати навчання

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
<i>Загальні компетентності</i>		
1.	загальні: здатність застосовувати знання на практиці у стандартних та окремих нестандартних ситуаціях (ЗК-8)	самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій (ПРН 8)
2.	здатність знаходити творчі рішення або відповіді на чітко визначені та абстрактні проблеми на основі ідентифікації та застосування даних (ЗК-10)	
<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</i>		
3.	знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, їх закріплення у законодавстві України (ФК-4)	демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права (ПРН 13)
4.	здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як конституційне право, адміністративне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право (ФК-5)	застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки (ПРН 14)
5.	здатність до застосування норм матеріального і процесуального права при моделюванні правових ситуацій, окремих процедур (ФК-6)	
6.	здатність кваліфіковано застосовувати нормативно-	

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
	правові акти, реалізовувати норми права у конкретних сферах професійної діяльності та самостійно розробляти юридичні документи (ФК-7)	
7.	здатність юридично правильно кваліфікувати факти та обставини (ФК-9)	давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю (ПРН 5)
8.	здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції, здійснювати публічні виступи, брати участь у дискусіях з правових питань (ФК-10)	здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання (ПРН 2)
9.	здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації (ФК-11)	надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях (ПРН 16)
10.	здатність до логічного, критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності (ФК-12)	здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання (ПРН 2)
11.	здатність до аналізу актів законодавства та судової практики, практики діяльності інститутів публічної влади (ФК-14)	

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Цивільне право» укладена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти спеціальності 081 «Право» освітня програма «Право», затвердженої наказом по університету від 01 вересня 2020 р., № 114-Н.

ПРОГРАМНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Загальні положення цивільного права. Цивільні правовідносини

Тема 1. Цивільне право в системі права України. Цивільне право як наука

Цивільне право як галузь приватного права. Предмет цивільного права. Метод цивільно-правового регулювання. Принципи цивільного права. Система цивільного права. Співвідношення цивільного права з іншими галузями права.

Цивільно-правові норми: поняття, види. Оцінювальні поняття в цивільному праві.

Поняття, предмет та методи цивільного права як науки. Цивільне право як навчальна дисципліна. Становлення цивілістичної науки в Україні та її сучасний стан.

Поняття цивільного правовідношення. Елементи цивільного правовідношення. Суб'єкти цивільних правовідносин. Об'єкти цивільних правовідносин. Зміст цивільних правовідносин. Поняття та зміст суб'єктивних прав та обов'язків. Види цивільних правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин.

Тема 2. Джерела цивільного права

Загальна характеристика джерел цивільного права. Цивільне законодавство України: поняття і структура. Конституція України – основа цивільного законодавства України. Цивільний кодекс України як основний акт цивільного законодавства України, історія його прийняття та структура. Інші акти цивільного законодавства. Дія актів цивільного законодавства в часі, просторі та за колом суб'єктів. Міжнародні договори та їх значення у регулюванні цивільних правовідносин.

Договір як джерело цивільного права, акти цивільного законодавства і договір. Нормативний договір. Типові та примірні договори.

Звичай як джерело цивільного права. Звичаї ділового обороту.

Судова практика та її роль в удосконаленні, тлумаченні та застосуванні норм цивільного права. Аналогія в цивільному праві.

Тема 3. Фізична особа як суб'єкт цивільного правовідношення

Поняття фізичної особи. Цивільна правоздатність фізичної особи. Виникнення і припинення цивільної правоздатності фізичної особи. Обсяг цивільної правоздатності фізичної особи. Нікчемність правочинів та недійсність актів, що обмежують можливість фізичної особи мати не заборонені законом цивільні права та обов'язки. Співвідношення цивільної правоздатності та суб'єктивного цивільного права. Цивільна дієздатність фізичної особи та її обсяг. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною. Опіка та піклування.

Місце проживання фізичної особи та його цивільно-правове значення. Підстави, порядок та правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою та оголошення її померлою. Акти цивільного стану.

Фізична особа – підприємець. Принципи та умови здійснення підприємницької діяльності фізичною особою. Цивільно-правова відповідальність фізичної особи-підприємця. Управління майном, що використовується для підприємницької діяльності органом опіки та піклування. Банкрутство фізичної особи-підприємця.

Тема 4. Юридичні особи

Поняття й ознаки юридичної особи. Цивільна право- і дієздатність юридичної особи. Місцезнаходження юридичної особи. Найменування юридичної особи. Особисті немайнові права юридичної особи.

Види та організаційно-правові форми юридичних осіб. Юридичні особи приватного права та юридичні особи публічного права. Установи. Підприємницькі та непідприємницькі товариства. Господарські товариства. Кооперативи як юридичні особи. Філії і представництва юридичної особи.

Створення, державна реєстрація юридичної особи. Припинення юридичних осіб, їх реорганізація та ліквідація. Управління юридичною особою. Відповідальність юридичних осіб.

Правові форми участі держави, територіальних громад у цивільних відносинах.

Тема 5. Об'єкти цивільних правовідносин

Поняття та види об'єктів цивільних прав. Оборото спроможність об'єктів цивільних прав. Речі як об'єкти цивільних прав. Поняття та класифікація речей. Нерухомі та рухомі речі. Державна реєстрація прав на нерухомість. Речі подільні та неподільні, визначені індивідуальними або родовими ознаками, споживні та неспоживні. Головна річ і приналежність, складові речі. Складні речі. Продукція, плоди та доходи. Майно. Підприємство як єдиний майновий комплекс. Гроші

(грошові кошти). Валютні цінності. Поняття, групи та види цінних паперів як об'єктів цивільних прав.

Дії, послуги як об'єкти цивільного прав. Нематеріальні блага як об'єкти цивільного прав. Результати інтелектуальної, творчої діяльності та інші об'єкти права інтелектуальної власності. Інформація, особисті немайнові блага. Службова та комерційна таємниця як об'єкти цивільних правовідносин.

Тема 6. Правочини

Поняття та види юридичних фактів в цивільному праві. Юридичні склади.

Поняття та види правочинів. Одно-, дво- або багатосторонні правочини. Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності правочину. Презумпція правомірності правочину.

Форма правочину, способи волевиявлення. Правочини, які можуть вчинятися усно. Правочини, які належить вчиняти у письмовій формі. Вимоги до письмової форми правочину. Нотаріальне посвідчення правочину. Державна реєстрація правочину. Місце вчинення правочину. Правочини, щодо яких правові наслідки пов'язуються з настанням певної обставини (відкладальна, скасувальна обставина). Тлумачення змісту правочину.

Відмова від правочину. Недійсність правочину. Правові наслідки недійсності правочину, його частини. Правові наслідки недодержання вимоги щодо письмової форми правочину, вимоги закону про нотаріальне посвідчення одностороннього правочину, договору. Правові наслідки вчинення правочину малолітньою, неповнолітньою особою за межами їхньої цивільної дієздатності. Правові наслідки вчинення правочину фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена, за межами її цивільної дієздатності. Правові наслідки вчинення правочину без дозволу органу опіки та піклування. Правові наслідки вчинення правочину дієздатною фізичною особою, яка у момент його вчинення не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними, правові наслідки вчинення правочину недієздатною фізичною особою. Правові наслідки укладення юридичною особою правочину, якого вона не мала права вчиняти. Правові наслідки вчинення правочину, який порушує публічний порядок. Правові наслідки правочину, який вчинено під впливом помилки, обману, насильства, у результаті зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороною, під впливом тяжкої обставини. Правові наслідки фіктивного, удаваного правочину. Момент недійсності правочину.

Тема 7. Представництво в цивільному праві

Поняття та підстави представництва. Види представництва. Суб'єкти представництва. Повноваження представника. Правові наслідки перевищення повноважень представником. Передоручення.

Представництво за законом. Представництво за довіреністю. Довіреність: поняття, види. Форма довіреності. Зміст довіреності. Довіреність юридичної особи. Термін довіреності. Припинення представництва за довіреністю, скасування довіреності. Відмова представника від вчинення дій визначених довіреністю.

Тема 8. Здійснення та захист цивільних прав, відповідальність. Цивільно-правові строки і терміни, позовна давність

Поняття здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків. Межі здійснення цивільних прав. Зловживання правом. Виконання цивільних обов'язків. Право на захист цивільних прав та інтересів. Захист цивільних прав та інтересів судом. Захист цивільних прав та інтересів компетентними органами державної влади та посадовими особами. Самозахист суб'єктивних цивільних прав та інтересів. Визнання незаконним правового акта органу влади.

Поняття, ознаки та функції цивільно-правової відповідальності. Види та форми цивільно-правової відповідальності. Підстави та умови цивільно-правової відповідальності. Цивільно-правова відповідальність без наявності вини. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.

Поняття та визначення строку та терміну. Види цивільно-правових строків та термінів. Способи визначення строків і термінів. Порядок обчислення строків. Початок перебігу та закінчення строку. Порядок вчинення дій в останній день строку.

Поняття, види та значення позовної давності. Зміна тривалості позовної давності. Обчислення позовної давності. Початок перебігу, зупинення і переривання позовної давності. Правові наслідки спливу позовної давності. Поновлення позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

Тема 9. Особисті немайнові права фізичної особи

Поняття та ознаки особистих немайнових прав фізичної особи. Класифікація особистих немайнових прав в цивільному праві. Загальні засади здійснення особистих немайнових прав.

Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.

Загальна характеристика способів захисту особистих немайнових прав.

Спростування недостовірної інформації та відповідь як способи захисту особистих немайнових прав. Поняття «поширення недостовірної інформації». Оціночні судження. Презумпція недостовірності негативної інформації про особу. Спростування недостовірної інформації, поширеної через ЗМІ.

Заборона поширення інформації, якою порушуються особисті немайнові права фізичної особи.

Відшкодування майнової та моральної шкоди як способи захисту особистих немайнових прав фізичної особи.

Модуль 2. Право власності та інші речові права

Тема 10. Право власності: загальні положення. Форми і види права власності

Поняття та ознаки речових прав. Види речових прав.

Поняття власності і права власності. Зміст права власності.

Об'єкти та суб'єкти права власності. Право власності Українського народу. Право приватної власності. Право державної власності. Право комунальної власності.

Здійснення права власності. Межі здійснення права власності. Обов'язки власника. Тягар утримання майна. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна.

Поняття та види права спільної власності. Право спільної часткової власності: поняття, суб'єкти, підстави виникнення. Визначення часток у праві спільної часткової власності. Здійснення права спільної часткової власності. Право переважної купівлі частки у праві спільної часткової власності. Припинення права спільної часткової власності.

Право спільної сумісної власності: поняття, суб'єкти, підстави виникнення. Здійснення права спільної сумісної власності.

Тема 11. Набуття і припинення права власності

Підстави (способи) набуття права власності: поняття, види.

Набуття права власності на новостворену річ. Переробка (специфікація) як підстава набуття права власності. Набуття права власності на прирощення, які приносить річ. Привласнення загальнодоступних дарів природи. Набуття права власності на безхазяйну річ. Знахідка та порядок набуття права власності на неї. Бездоглядна домашня тварина. Набуття права власності на скарб. Набуття права власності за давністю володіння (набувальна давність).

Набуття права власності за договором. Момент виникнення права власності у набувача за договором. Інші похідні способи набуття права власності.

Загальна характеристика підстав (способів) припинення права власності. Співвідношення понять «припинення права власності» і «позбавлення права власності». Відчуження речі як підстава припинення права власності. Відмова власника від права власності. Припинення права власності особи на майно, яке не може їй належати. Викуп пам'ятки історії та культури. Викуп земельної ділянки у зв'язку із суспільною необхідністю. Націоналізація, конфіскація і реквізиція як підстави припинення права власності. Інші підстави припинення права власності.

Тема 12. Захист права власності

Поняття захисту права власності. Загальні засади захисту права власності. Підстави для захисту права власності. Види способів захисту права власності. Речово-правові способи захисту права власності. Витребування майна від особи, яка незаконно заволоділа ним (віндикаційний позов). Межі віндикації. Розрахунки при віндикації. Особливості витребування майна від добросовісного набувача. Витребування грошей та цінних паперів.

Захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов). Визнання права власності. Визнання незаконним правового акту, що порушує право власності. Інші способи захисту права власності. Особливості відшкодування шкоди, завданої власникові земельної ділянки, житлового будинку, інших будівель у зв'язку із зниженням їх цінності. Zobov'язально-правові способи захисту права власності.

Тема 13. Речові права на чуже майно

Загальна характеристика речових прав на чуже майно, їх види.

Право володіння чужим майном: суб'єкти, підстави виникнення та припинення. Обов'язок недобросовісного володільця щодо повернення майна особі, яка має на нього право власності чи інше право, або яка є добросовісним володільцем.

Право обмеженого користування чужим майном (сервітут). Суб'єкти, об'єкти, види та зміст сервітуту, порядок його встановлення та припинення.

Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). Підстави виникнення та припинення. Строк договору про надання права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб. Права та обов'язки власника земельної ділянки, наданої у користування для сільськогосподарських потреб, та землекористувача. Право землекористувача на відчуження права користування земельною ділянкою.

Поняття та підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій). Права та обов'язки власника земельної ділянки, наданої для забудови, та землекористувача. Підстави та правові наслідки припинення права користування земельною ділянкою для забудови.

Тема 14. Право інтелектуальної власності

Поняття та джерела права інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності.

Об'єкти права інтелектуальної власності. Особисті немайнові і майнові права на об'єкти права інтелектуальної власності.

Підстави виникнення та зміст прав інтелектуальної власності. Строк чинності прав інтелектуальної власності. Використання об'єкта права інтелектуальної власності. Передання майнових прав інтелектуальної власності. Здійснення права інтелектуальної власності, яке належить кільком особам. Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору. Права інтелектуальної власності на об'єкт за замовленням.

Наслідки порушення права інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності.

Поняття і джерела авторського права. Об'єкти авторського права. Твори, які не є об'єктами авторського права. Виникнення суб'єктивних авторських прав. Суб'єкти авторського права. Співавторство. Особисті немайнові права автора. Майнові права інтелектуальної власності на твір. Випадки вільного використання творів. Строки чинності майнових авторських прав. Спадкування авторських майнових прав.

Суміжні права, їх об'єкти, суб'єкти, виникнення і зміст. Види суміжних прав.

Патентне право та його джерела. Об'єкти патентного права (винахід, корисна модель, промисловий зразок). Суб'єкти патентних прав. Патент як форма охорони прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки. Особисті немайнові права винахідника (автора промислового зразка). Майнові права, що впливають з патенту. Дії, що не визнаються порушенням прав володільця патенту. Припинення дії патенту та визнання його недійсним.

Загальна характеристика правових засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг.

Комерційне (фірмове) найменування. Торговельна марка (знак для товарів і послуг): поняття, об'єкти, умови надання правової охорони. Суб'єкти та підстави набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку. Зміст права інтелектуальної власності на торговельну

марку. Припинення чинності свідоцтва та визнання його недійсним. Географічне зазначення як об'єкт права інтелектуальної власності.

Поняття наукового відкриття. Право на наукове відкриття. Поняття та загальна характеристика права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми, раціоналізаторські пропозиції, сорти рослин і породи тварин комерційну таємницю.

Види договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності.

Модуль 3. Зобов'язальне право. Окремі види договірних зобов'язань

Тема 15. Загальні положення про зобов'язання. Виконання зобов'язань

Зобов'язальне право та його місце в системі цивільного права.

Поняття зобов'язання. Підстави виникнення зобов'язань. Види зобов'язань.

Елементи зобов'язання. Сторони і треті особи у зобов'язанні. Множинність сторін, її види. Заміна сторін у зобов'язанні.

Поняття та загальні принципи виконання зобов'язань. Суб'єкти виконання зобов'язання. Строк (термін) виконання зобов'язання. Місце виконання зобов'язання. Спосіб виконання зобов'язання. Особливості виконання грошових зобов'язань. Виконання зобов'язання шляхом внесення боргу в депозит нотаріуса. Зустрічне виконання зобов'язання. Підтвердження виконання зобов'язання.

Загальна характеристика підстав (способів) припинення зобов'язань. Припинення зобов'язання належним його виконанням. Передання відступного. Припинення зобов'язання шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог. Припинення зобов'язання за домовленістю сторін. Новація. Прощення боргу. Неможливість виконання як підстава припинення зобов'язання. Збіг кредитора і боржника в одній особі. Смерть фізичної особи, ліквідація юридичної особи - сторони у зобов'язанні та їх вплив на динаміку зобов'язального правовідношення.

Тема 16. Забезпечення виконання зобов'язань

Загальна характеристика видів (способів) забезпечення виконання зобов'язань, їх ознаки, види. Форма правочину щодо забезпечення виконання зобов'язання.

Неустойка як вид забезпечення виконання зобов'язань. Поручка і гарантія як види забезпечення виконання зобов'язання. Завдаток: поняття, функції. Співвідношення з авансом. Правові наслідки порушен-

ня зобов'язання, забезпеченого завдатком. Застава: поняття, види, підстави виникнення. Предмет застави. Суб'єкти заставних правовідносин. Договір застави, його зміст та форма. Звернення стягнення на заставлене майно. Притримання як вид забезпечення виконання зобов'язання.

Тема 17. Відповідальність за порушення зобов'язань. Припинення зобов'язань

Порушення зобов'язання та його правові наслідки. Поняття цивільно-правової відповідальності та її види. Форми відповідальності за порушення зобов'язання. Відшкодування збитків. Сплата неустойки. Співвідношення збитків і неустойки.

Умови цивільно-правової відповідальності за порушення зобов'язання. Випадок і непереборна сила, їх правове значення.

Загальна характеристика підстав (способів) припинення зобов'язань. Припинення зобов'язання належним його виконанням. Передання відступного.

Припинення зобов'язання шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог. Припинення зобов'язання за домовленістю сторін. Новація. Прощення боргу. Неможливість виконання як підстава припинення зобов'язання. Збіг кредитора і боржника в одній особі.

Смерть фізичної особи, ліквідація юридичної особи – сторони у зобов'язанні та їх вплив на динаміку зобов'язального правовідношення.

Тема 18. Загальні положення про договір

Поняття договору в цивільному праві. Співвідношення між поняттями «договір», «правочин», «домовленість», «контракт». Свобода договору та її межі. Види договорів. Консенсуальні і реальні договори. Односторонні і двосторонні договори. Відплатні та безвідплатні договори. Попередній договір. Змішаний договір. Публічний договір. Договір приєднання. Договір на користь третьої особи.

Зміст договору. Істотні умови договору. Предмет договору. Ціна в договорі. Строк договору. Типові і примірні договори.

Поняття та стадії укладення договору. Пропозиція укласти договір (оферта), вимоги до неї. Публічна оферта. Правове значення реклами та інших пропозицій, адресованих невизначеному колу осіб. Прийняття пропозиції (акцепт). Момент укладення договору. Місце укладення договору. Форма договору.

Підстави для зміни і розірвання договору. Правові наслідки зміни і розірвання договору. Співвідношення між поняттями «розірвання договору» і «відмова від договору».

Тема 19. Договір купівлі-продажу: загальні положення

Поняття та ознаки договору купівлі-продажу, його значення в сучасних умовах, сфера застосування та джерела правового регулювання.

Сторони в договорі купівлі-продажу. Право продажу речі. Форма договору купівлі-продажу.

Зміст договору купівлі-продажу. Предмет договору. Кількість, асортимент, комплектність, якість товару, тара і упаковка. Комплект товару. Ціна в договорі купівлі-продажу.

Права та обов'язки покупця і продавця у разі пред'явлення третьою особою позову про витребування купленого товару.

Права та обов'язки продавця. Правові наслідки порушення продавцем своїх зобов'язань. Права та обов'язки покупця. Правові наслідки порушення покупцем своїх зобов'язань.

Тема 20. Окремі різновиди договору купівлі-продажу. Інші договори про передання майна у власність

Види договорів купівлі-продажу. Договір роздрібної купівлі-продажу та його види. Договір поставки. Договір контрактації сільськогосподарської продукції. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Договір міни.

Договір дарування: поняття, ознаки, сфера застосування. Сторони в договорі. Предмет договору дарування. Форма договору. Обов'язки дарувальника. Відмова від договору дарування. Розірвання договору дарування. Пожертва як різновид дарування.

Договір ренти: поняття, ознаки. Сторони в договорі ренти. Форма договору. Зміст договору ренти. Передання майна під виплату ренти. Форма і розмір ренти, строк її виплати. Забезпечення виплати ренти. Припинення договору ренти. Договір довічного утримання: поняття, ознаки. Сторони у договорі. Форма договору довічного утримання (догляду). Зміст договору. Обов'язки набувача за договором. Забезпечення виконання договору довічного утримання (догляду). Припинення договору довічного утримання (догляду).

Тема 21. Договори про передання майна у користування

Договір найму (оренди): поняття, ознаки, сфера застосування та джерела правового регулювання. Сторони в договорі. Форма договору найму (оренди). Предмет договору найму (оренди). Плата за користування майном. Строк договору найму (оренди). Права і обов'язки сторін за договором найму (оренди). Ремонт орендованої речі. Правові наслідки поліпшень орендованого майна. Припинення договору найму (оренди). Права третіх осіб на річ, яка передана у найм. Правові нас-

лідки зміни власника речі, переданої у найм. Піднайм. Припинення договору найму.

Окремі види договору найму (оренди). Договір прокату. Договір найму (оренди) земельної ділянки. Договір найму (оренди) будівлі або іншої капітальної споруди. Договір найму (оренди) транспортного засобу. Договір лізингу та його види. Договір фінансового лізингу.

Договір позички: поняття, ознаки, сфера застосування. Зміст договору позички. Сторони у договорі. Форма договору позички. Права та обов'язки сторін за договором. Припинення договору позички.

Тема 22. Договір найму (оренди) житла

Договір найму (оренди) житла: поняття, ознаки, джерела правового регулювання та його види. Предмет договору найму житла. Плата за користування житлом. Строк договору найму житла. Права та обов'язки сторін за договором найму житла. Припинення договору найму житла. Підстави та правові наслідки розірвання договору. Сторони у договорі. Особи, які постійно проживають з наймачем, порядок їх вселення і правовий статус. Тимчасові мешканці. Договір піднайму житла. Заміна наймача у договорі. Предмет та форма договору комерційного найму (оренди) житла.

Тема 23. Договори про виконання робіт

Поняття та види договорів про виконання робіт. Договір підряду: поняття, ознаки, сфера застосування, джерела правового регулювання. Сторони в договорі підряду. Система генерального підряду. Предмет договору підряду. Ціна в договорі підряду. Кошторис.

Права та обов'язки сторін за договором підряду. Ризики підрядника. Правові наслідки порушення сторонами зобов'язань за договором підряду.

Види договору підряду. Договір побутового підряду. Договір будівельного підряду. Договір підряду на проектні та пошукові роботи.

Поняття та предмет договорів на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Сторони договору, їх права та обов'язки. Ризики та відповідальність сторін за договором.

Тема 24. Договори про надання юридичних послуг

Договір про надання послуг та його загальна характеристика. Виконання договору про надання послуг. Плата за договором про надання послуг. Відшкодування виконавцеві фактичних витрат за договором про безоплатне надання послуг. Строк договору про надання послуг. Відповідальність виконавця за порушення договору про надання послуг. Розірвання договору про надання послуг.

Договір доручення: поняття, ознаки, сфера застосування. Сторони у договорі. Зміст договору доручення. Права та обов'язки сторін, їх зміст та порядок виконання. Припинення договору доручення. Співвідношення між поняттями «доручення» і «довіреність».

Договір комісії: поняття, ознаки, сфера застосування. Сторони у договорі. Зміст договору комісії. Права та обов'язки сторін, їх зміст та порядок виконання. Припинення договору комісії.

Поняття та ознаки договору управління майном. Джерела правового регулювання. Сторони у договорі. Форма договору управління майном. Зміст договору управління майном. Права та обов'язки сторін за договором. Припинення договору управління майном.

Тема 25. Договори про надання фактичних послуг

Загальні положення про перевезення. Поняття та види перевезень, джерела їх правового регулювання. Договір перевезення вантажу: поняття, ознаки. Сторони в договорі. Укладення договору перевезення вантажу. Перевізні документи. Довгострокові договори. Права та обов'язки сторін за договором. Відповідальність за порушення договору перевезення вантажу.

Договір перевезення пасажирів і багажу: поняття, ознаки. Сторони у договорі. Укладення договору. Проїзні документи. Права, обов'язки та відповідальність сторін за договором перевезення пасажирів і багажу.

Договір транспортного експедирування.

Загальні положення про зберігання. Договір зберігання: поняття, ознаки, сфера застосування, джерела правового регулювання. Сторони в договорі зберігання. Професійний зберігач. Форма договору зберігання.

Зміст договору зберігання. Права та обов'язки сторін, порядок їх виконання.

Відповідальність зберігача за втрату (нестачу) чи пошкодження речі. Особливості відповідальності професійного зберігача. Зберігання на товарному складі. Договір складського зберігання. Складські документи. Права володільця складського та заставного свідоцтва.

Спеціальні види зберігання. Договір охорони.

Тема 26. Зобов'язання з надання фінансових послуг. Страхування

Поняття та правове регулювання фінансових послуг.

Поняття та ознаки договору позики. Сторони у договорі. Форма договору позики. Зміст договору позики. Процент за договором позики. Обов'язки позичальника та правові наслідки їх порушення. Оспорювання позики.

Поняття, ознаки та види кредитних договорів. Джерела правового регулювання. Сторони кредитного договору. Порядок укладення та форма кредитного договору. Зміст кредитного договору. Забезпечення виконання кредитних зобов'язань. Іпотечне кредитування в Україні. Відповідальність сторін за кредитним договором.

Поняття та види банківських рахунків. Поняття та ознаки договору банківського рахунка.

Сторони договірних зобов'язань по відкриттю та обслуговуванню рахунків. Порядок відкриття рахунка та укладення договору банківського рахунка.

Зміст договору банківського рахунка. Кредитування рахунка. Підстави та черговість списання грошових коштів з рахунка. Обмеження права розпорядження рахунком.

Припинення договору банківського рахунка. Відповідальність сторін за договором. Банківська таємниця.

Поняття та види договорів банківського вкладу (депозиту). Сторони договору банківського вкладу (депозиту). Порядок укладення та форма договору банківського вкладу. Ощадні сертифікати. Зміст договору банківського вкладу. Зміна та розірвання договору банківського вкладу. Відповідальність банку.

Поняття та ознаки договору факторингу. Види факторингу. Сторони договору факторингу. Порядок укладення та форма договору факторингу. Зміст договору факторингу. Відповідальність сторін.

Поняття страхування та джерела його правового регулювання. Види і форми страхування. Страховик, страхувальник, застрахована особа, вигодонабувач.

Договір страхування: поняття, ознаки. Форма договору. Страхове свідоцтво (поліс, сертифікат). Істотні умови договору страхування. Предмет договору страхування. Страховий ризик і страховий випадок. Страхова сума.

Права і обов'язки сторін за договором страхування. Відмова від здійснення страхової виплати. Припинення договору страхування. Недійсність договору страхування.

Співстрахування. Договір перестрахування.

Тема 27. Договори у сфері інтелектуальної власності. Комерційна концесія

Загальна характеристика договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності, їх види, вимоги до форми.

Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності: поняття, види. Ліцензійний договір: поняття, ознаки, сфера застосу-

вання. Сторони у ліцензійному договорі. Зміст ліцензійного договору. Типові ліцензійні договори.

Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Договір комерційної концесії (франчайзингу): поняття, ознаки, сфера застосування, сторони, зміст, форма.

Тема 28. Договори про спільну діяльність

Договір про спільну діяльність: поняття, ознаки, сфера застосування, джерела правового регулювання. Сторони в договорі. Форма договору про спільну діяльність. Зміст договору.

Поняття договору простого товариства. Вклади учасників простого товариства. Правовий режим спільного майна. Порядок ведення спільних справ учасників простого товариства. Розподіл між учасниками прибутків, спільних витрат і збитків. Припинення договору простого товариства.

Модуль 4. Зобов'язання з односторонніх дій та інші позадоговірні зобов'язання. Спадкування

Тема 29. Недоговірні зобов'язання з односторонніх правомірних дій. Кондикційні зобов'язання

Недоговірні зобов'язання, їх особливості та види.

Зобов'язання із публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу.

Зобов'язання із вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Зобов'язання із рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи.

Поняття та підстави виникнення зобов'язання із набуття чи збереження майна без достатньої правової підстави (кондикційні зобов'язання). Сфера застосування даного інституту. Об'єкт, суб'єкти та зміст зобов'язання із набуття чи збереження майна без достатньої правової підстави. Відшкодування доходів від безпідставно набутого майна і витрат на його утримання.

Тема 30. Зобов'язання із відшкодування шкоди

Поняття і значення зобов'язань із відшкодування шкоди. Елементи зобов'язання із відшкодування шкоди. Підстави (умови) виникнення зобов'язання із відшкодування шкоди. Способи відшкодування шкоди, завданої майну потерпілого.

Врахування вини потерпілого та матеріального становища фізичної особи, яка завдала шкоду при вирішенні питання про відшкодування шкоди.

Відшкодування шкоди, завданої при здійсненні особою права на самозахист та у стані крайньої необхідності. Відшкодування шкоди, завданої працівником.

Відшкодування шкоди, завданої органами публічної влади, їх службовими чи посадовими особами. Особливості відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури чи суду.

Відшкодування шкоди, завданої малолітньою, неповнолітньою, недієздатною, обмежено дієздатною особою. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними.

Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.

Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я. Відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого. Особи, які мають право на відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого. Розмір і порядок відшкодування такої шкоди. Відшкодування витрат на лікування особи, яка потерпіла від злочину.

Зобов'язання із відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт чи послуг.

Тема 31. Загальні положення про спадкування

Спадкове право та його місце в системі цивільного права.

Поняття спадкування. Спадщина, її склад. Об'єкти, які не входять до складу спадщини. Підстави для відкриття спадщини. Час і місце відкриття спадщини. Спадкоємці. Усунення від права на спадкування.

Поняття заповіту. Види заповітів. Право на заповіт, його суб'єкти та особливості здійснення. Свобода заповіту та її межі. Право на обов'язкову частку у спадщині, його суб'єкти.

Зміст заповіту. Заповідальний відказ. Покладення на спадкоємця інших обов'язків. Форма заповіту. Посвідчення заповіту при свідках. Право заповідача на скасування та зміну заповіту. Недійсність заповіту.

Умови спадкування за законом. Черговість спадкування за законом, зміна такої черговості. Черги спадкоємців за законом. Спадкування утриманнями. Спадкування за правом представлення.

Тема 32. Здійснення права на спадкування. Оформлення права на спадщину

Загальний порядок прийняття спадщини. Особливості прийняття спадщини окремими категоріями спадкоємців. Строки для прийняття

спадщини та правові наслідки їх пропуску. Право на відмову від прийняття спадщини, порядок його реалізації, правові наслідки.

Перехід права на прийняття спадщини (спадкова трансмісія). Відумерлість спадщини. Поділ та перерозподіл спадщини між спадкоємцями. Задоволення спадкоємцями вимог кредиторів спадкодавця. Свідоцтво про право на спадщину та порядок його одержання. Внесення змін до свідоцтва про право на спадщину. Визнання свідоцтва недійним.

Поняття та ознаки спадкового договору.

Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 3. Тематичний план навчальної дисципліни
«Цивільне право»

№ з/п	Назва розділу, модуля, теми	Разом	Кількість годин за видами занять		
			аудиторні		самостійна робота
			лекції	семінарські	
1	2	3	4	5	
Модуль 1. Загальні положення цивільного права. Цивільні правовідносини					
1	Цивільне право в системі права України. Цивільне право як наука	6	2	2	2
2	Джерела цивільного права	6		2	4
3	Фізична особа як суб'єкт цивільного правовідношення	8	2	2	4
4	Юридичні особи	10	2	4	4
5	Об'єкти цивільних правовідносин	7	2	2	3
6	Правочини	7	2	2	3
7	Представництво в цивільному праві	5		2	3
8	Здійснення та захист цивільних прав, відповідальність. Цивільно-правові строки і терміни, позовна давність	6	2	2	2
9	Особисті немайнові права фізичної особи	5		2	3
	Загалом	60	12	20	28
Модуль 2. Право власності та інші речові права					
10	Право власності: загальні положення. Форми і види права власності	6	2	2	2
11	Набуття і припинення права власності	6		2	4
12	Захист права власності	6	2	2	2
13	Речові права на чуже майно	5		2	3
14	Право інтелектуальної власності: загальні положення	7	2	2	3
	Загалом	30	6	10	14
	Усього за семестр (модулі 1-2)	90	18	30	42

1	2	3	4	5	
Модуль 3. Зобов'язальне право. Окремі види договірних зобов'язань					
15	Загальні положення про зобов'язання. Виконання зобов'язань.	5	2	2	1
16	Забезпечення виконання зобов'язань	6	2	2	2
17	Відповідальність за порушення зобов'язань. Припинення зобов'язань	4	2	–	2
18	Загальні положення про договір.	5	2	2	1
19	Договір купівлі-продажу: загальні положення	4	2	–	2
20	Окремі різновиди договору купівлі-продажу. Інші договори про передання майна у власність	5	2	2	1
21	Договори про передання майна у користування	6	2	2	2
22	Договір найму (оренди) житла	4	2	–	2
23	Договори про виконання робіт	6	2	2	2
24	Договори про надання юридичних послуг	5	2	2	1
25	Договори про надання фактичних послуг	6	2	2	2
26	Зобов'язання з надання фінансових послуг. Страхування	5	2	2	1
27	Договори у сфері інтелектуальної власності. Комерційна концесія	5	2	2	1
28	Договори про спільну діяльність	4	–	2	2
	Загалом	70	26	22	22
Модуль 4. Зобов'язання з односторонніх дій та інші позадоговірні зобов'язання. Спадкування					
29.	Недоговірні зобов'язання з односторонніх правомірних дій. Кондикційні зобов'язання	5	2	2	1
30.	Зобов'язання із відшкодування шкоди	5	2	2	1
31.	Поняття та види спадкування	5	2	2	1
32.	Здійснення права на спадкування. Оформлення права на спадщину	5	2	2	1
	Загалом	20	8	8	4
	Усього за семестр (модулі 3-4)	90	34	30	26
	Усього з курсу	180	52	60	68

**Таблиця 4. Тематичний план навчальної дисципліни
«Цивільне право»**

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Назва теми та питання практичного заняття	Завдання самостійної роботи у розрізі теми	Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком)
1	2	3	4
Модуль 1. Загальні положення цивільного права. Цивільні правовідносини			
Тема 1. Цивільне право в системі права України. Цивільне право як наука			
<p><i>Лекція 1.:</i> 1) Цивільне право, як приватне право. Предмет цивільного права. Місце цивільного права в системі галузей права; 2) Метод цивільно-правового регулювання; 3) Принципи цивільного права; 4) Система цивільного права.</p>	<p><i>Семінарське заняття 1.:</i> 1) Цивільне право, як приватне право. Предмет цивільного права. Місце цивільного права в системі галузей права; 2) Цивільні правовідносини: поняття, ознаки, види, структура; 3) Метод цивільно-правового регулювання; 4) Принципи цивільного права; 5) Система цивільного права; 6) Цивільне право як наука та навчальна дисципліна.</p>	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Елементи цивільного правовідношення; 2) Види цивільних правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин; 3) Поняття, предмет та методи цивільного права як науки, цивільне право як навчальна дисципліна; 4) Становлення цивілістичної науки в Україні та її сучасний стан; 5) Становлення цивілістичної науки в Україні та її сучасний стан (реферат за науковою школою/напрямом за вибором).</p>	<p>1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.</p>

1	2	3	4
		<p><i>Практичне завдання</i></p> <p>1) Скласти таблицю «Основні наукові школи цивільного права в Україні» з таким колом: місцезнаходження (місто, інституція), основні представники, особливості поглядів, ключові об'єкти наукових інтересів (<i>за підсумками обговорення</i>).</p> <p>2) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО.</p>	
Тема 2. Джерела цивільного права			
<p>1) Поняття фізичної особи. Цивільна правоздатність фізичної особи;</p> <p>2) Цивільна дієздатність фізичної особи та її обсяг;</p> <p>3) Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною. Опіка та піклування;</p> <p>4) Підстави, порядок та правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою та оголошення її померлою.</p>	<p><i>Семинарське заняття 2.:</i></p> <p>1) Загальна характеристика джерел цивільного права.; 2) Цивільне законодавство України: поняття і структура; 3) Дія актів цивільного законодавства в часі, просторі та за колом суб'єктів; 4) Договір як джерело цивільного права, акти цивільного законодавства і договір; 5) Звичай як джерело цивільного права. Звичай ділового обороту; 6) Судова практика та її роль в удосконаленні, тлумаченні та застосуванні норм цивільного права.</p>	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i></p> <p>1) Цивільно-правові норми: поняття, види, структура;</p> <p>2) Аналогія в цивільному праві.</p> <p><i>Практичне завдання</i></p> <p>1) Складіть структурно-логічну схему джерел цивільного права.</p> <p>2) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО.</p>	<p>1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.</p>

1	2	3	4
Тема 3. Фізична особа як суб'єкт цивільного правовідношення			
<p><i>Лекція 2.:</i> 1) Поняття фізичної особи. Цивільна правоздатність фізичної особи; 2) Цивільна дієздатність фізичної особи та її обсяг; 3) Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною. Опіка та піклування; 4) Підстави, порядок та правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою та оголошення її померлою.</p>	<p><i>Семінарське заняття 3.:</i> 1) Поняття фізичної особи як суб'єкта цивільних правовідносин. Іноземні громадяни та особи без громадянства як суб'єкти цивільних правовідносин; 2) Ім'я фізичної особи. Місце проживання фізичної особи; 3) Цивільна правоздатність фізичної особи; 4) Цивільна дієздатність: поняття, види; 5) Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною; 6) Визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Оголошення фізичної особи померлою.</p>	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Фізична особа – підприємець. Принципи та умови здійснення підприємницької діяльності фізичною особою; 2) Цивільно-правова відповідальність фізичної особи-підприємця; 3) Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною. Опіка та піклування; 4) Підстави, порядок та правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою та оголошення її померлою. <i>Практичне завдання</i> 1) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО.</p>	<p>1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.</p>
Тема 4. Юридичні особи			
<p><i>Лекція 3.:</i> 1) Поняття й ознаки юридичної особи; 2) Цивільна право- і дієздатність юридичної особи; 3) Класифікація юридичних осіб. Юридичні особи приватного права та юридичні особи публічного права; 4) Види (форми) юридичних осіб.</p>	<p><i>Семінарське заняття 4.:</i> 1) Поняття та ознаки юридичної особи; 2) Види та організаційно-правові форми юридичних осіб; 3) Цивільна право- і дієздатність юридичної особи. Органи юридичної особи; 4) Філії та представництва юридичних осіб.</p>	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Класифікація юридичних осіб. Юридичні особи приватного права та юридичні особи публічного права; 2) Види (форми) юридичних осіб; 3) Правові форми участі дер-</p>	<p>1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.</p>

1	2	3	4
	<p><i>Семінарське заняття 5.:</i> 1) Господарські товариства як юридичні особи; 2) Кооперативи як юридичні особи; 3) Створення, державна реєстрація юридичної особи. Припинення юридичних осіб, їх реорганізація та ліквідація. Установчі документи юридичних осіб.</p>	<p>жави, територіальних громад у цивільних відносинах. <i>Практичне завдання</i> 1) Скласти схему класифікації юридичних осіб. 2) Скласти загальну покрокову схему процедури створення юридичної особи (на прикладі обраної організаційно-правової форми). 3) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО.</p>	
Тема 5. Об'єкти цивільних правовідносин			
<p><i>Лекція 4.:</i> 1) Поняття та види об'єктів цивільних прав; 2) Речі як об'єкти цивільних прав. Поняття та класифікація речей; 3) Поняття, групи та види цінних паперів як об'єктів цивільних прав. Грошові кошти; 4) Нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав.</p>	<p><i>Семінарське заняття 6.:</i> 1) Поняття та види об'єктів цивільних прав; 2) Речі як об'єкти цивільних прав. Поняття та класифікація речей; 3) Поняття, групи та види цінних паперів як об'єктів цивільних прав. Грошові кошти; 4) Дії, послуги як об'єкти цивільного прав; 5) Нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав.</p>	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Класифікації об'єктів цивільних прав. Класифікації речей; 2) Особливості правового режиму окремих видів речей (на прикладі нерухомих речей); 3) Групи та види цінних паперів; 4) Грошові кошти як об'єкт цивільних правовідносин; 5) Нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав. <i>Практичне завдання</i> 1) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО.</p>	<p>1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.</p>

1	2	3	4
Тема 6. Правочини			
<p><i>Лекція 5.:</i> 1) Поняття та види юридичних фактів в цивільному праві. Поняття, ознаки та види правочинів; 2) Форми правочинів; 3) Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для дійсності правочину; 4) Нотаріальне посвідчення правочину. Державна реєстрація правочину.</p>	<p><i>Семінарське заняття 7.:</i> 1) Поняття та види юридичних фактів в цивільному праві. Юридичні склади; 2) Правочин: поняття та ознаки. Види правочинів; 3) Умови дійсності правочину. Форма правочину; 4) Недійсні правочини, їх правова природа і види. Загальні правові наслідки недійсності правочину. Недійсність частини правочину; 5) Окремі види недійсних правочинів (з вадами змісту, з вадами форми, з вадами суб'єктного складу, з вадами волі, фіктивні та удавані правочини).</p>	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Правові наслідки недодержання сторонами вимог закону при вчиненні правочину; 2) Нотаріальне посвідчення правочину. Державна реєстрація правочину; 3) Правочини, щодо яких правові наслідки пов'язуються з настанням певної обставини (відкладальна, скасувальна обставина); 4) Тлумачення змісту правочину; 5) Правові наслідки недодержання сторонами вимог закону при вчиненні правочину; 6) Відмова від правочину. Недійсність правочину. Правові наслідки недійсності правочину, його частини. <i>Практичне завдання</i> 1) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО.</p>	<p>1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.</p>
Тема 7. Представництво в цивільному праві			
<p>1) Поняття, підстави та види представництва; 2) Правовідносини представництва, передоручення; 3) Правочини, які може вчиняти представник, правові</p>	<p><i>Семінарське заняття 8.:</i> 1) Поняття, підстави та види представництва; 2) Правовідносини представництва, передоручення; 3)</p>	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Представництво за законом; 2) Довіреність: поняття, види.</p>	<p>1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних доку-</p>

1	2	3	4
наслідки вчинення правочину представником; 4) Представництво за довіреністю. Поняття, форма довіреності.	Правочини, які може вчиняти представник, правові наслідки вчинення правочину представником; 4) Представництво за довіреністю. Поняття, форма довіреності.	Форма та зміст довіреності; 3) Припинення представництва за довіреністю, скасування довіреності; 4) Відмова представника від вчинення дій визначених довіреністю. <i>Практичне завдання</i> 1) Скласти довіреність на отримання стипендії у касі університету/диплома. Визначити порядок її засвідчення, відкриття. 2) Ви рішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО.	ментів.
Тема 8. Здійснення та захист цивільних прав, відповідальність. Цивільно-правові строки і терміни, позовна давність			
<i>Лекція 6.:</i> 1) Поняття здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків; 2) Межі здійснення цивільних прав. Зловживання правом; 3) Захист цивільних прав та інтересів судом та іншими суб'єктами; 4) Поняття, ознаки та функції цивільно-правової відповідальності; 5) Поняття та визначення строку та терміну. Види цивільно-правових строків та термінів.	<i>Семінарське заняття 9.:</i> 1) Поняття здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків; 2) Межі здійснення цивільних прав. Зловживання правом; 3) Захист цивільних прав та інтересів судом та іншими суб'єктами; 4) Поняття, ознаки та функції цивільно-правової відповідальності; 5) Поняття та визначення строку та терміну. Види цивільно-правових строків та термінів.	<i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Цивільно-правова відповідальність без наявності вини, звільнення від відповідальності; 2) Поняття, значення і види дії позовної давності, її перебіг та обчислення; 3) Зловживання правом (шикана); 4) Досудові та позасудові способи захисту цивільних прав. <i>Практичне завдання</i> 1) За матеріалами судової	1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.

1	2	3	4
		<p>практики (реєстр судових рішень) знайти приклади застосування судами правового інституту зловживання правом та правові наслідки такого застосування.</p> <p>2) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО.</p>	
Тема 9. Особисті немайнові права фізичної особи			
<p>1) Поняття та ознаки особистих немайнових прав фізичної особи, їх класифікація; 2) Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи; 3) Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи; 4) Загальні засади здійснення особистих немайнових прав; 5) Загальна характеристика способів захисту особистих немайнових прав.</p>	<p><i>Семінарське заняття 10.:</i></p> <p>1) Поняття та ознаки особистих немайнових прав фізичної особи, їх класифікація; 2) Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи; 3) Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи; 4) Загальні засади здійснення особистих немайнових прав; 5) Загальна характеристика способів захисту особистих немайнових прав.</p>	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i></p> <p>1) Донорство та його регулювання в Україні;</p> <p>2) Спростування недостовірної інформації (зокрема, поширеної через ЗМІ, Інтернет) та відповідь як способи захисту особистих немайнових прав; 3) Поняття «поширення недостовірної інформації».</p> <p><i>Оціночні судження;</i></p> <p>4) Заборона поширення інформації, якою порушуються особисті немайнові права фізичної особи.</p> <p><i>Практичне завдання</i></p> <p>1) Скласти табличку порівняння за схемою: недостовірна інформація про особу / оціночні судження.</p>	<p>1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.</p>

1	2	3	4
		2) Знайти та проаналізувати рішення суду, що стосується донорства або захисту честі, гідності особи. 3) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО.	
Модуль 2. Право власності та інші речові права			
Тема 10. Право власності: загальні положення. Форми і види права власності			
<i>Лекція 7.:</i> 1) Поняття власності. Право власності та його місце в системі речових прав; 2) Зміст права власності, його суб'єкти та об'єкти; 3) Види та форми власності і в Україні; 4) Загальні засади здійснення права власності.	<i>Семінарське заняття 11.:</i> 1) Поняття власності. Право власності та його місце в системі речових прав; 2) Об'єктивне та суб'єктивне право власності. Зміст права власності; 3) Суб'єкти та об'єкти права власності. Види та форми власності в Україні; 4) Право спільної власності; 5) Загальні засади здійснення права власності. Межі здійснення права власності. Обов'язки власника.	<i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Право власності Українського народу; 2) Тягар утримання майна. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна; 3) Право спільної часткової власності; 4) Право спільної сумісної власності: поняття, суб'єкти, підстави виникнення, особливості здійснення; 5) Право господарського відання і право оперативного управління як засоби здійснення права власності. <i>Практичне завдання</i> 1) Скласти порівняльну таблицю особливостей окремих видів власності: спільна сумісна / спільна часткова (з ідеа-	1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.

1	2	3	4
		<p>льними та реальними частками). Самостійно визначте рядки таблиці (відмінності). 2) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО.</p>	
Тема 11. Набуття і припинення права власності			
<p>1) Загальні положення про набуття права власності; 2) Первісні (первинні) способи набуття права власності; 3) Вторинні (похідні) способи набуття права власності; 4) Підстави припинення права власності.</p>	<p><i>Семінарське заняття 12.:</i> 1) Загальні положення про набуття права власності; 2) Первісні (первинні) способи набуття права власності, загальні та спеціальні підстави набуття права власності; 3) Вторинні (похідні) способи набуття права власності; 4) Момент набуття права власності; 5) Загальна характеристика підстав (способів) припинення права власності. Позбавлення права власності.</p>	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Набуття права власності на безхазяйну річ. Знахідка та порядок набуття права власності на неї. Бездоглядна домашня тварина; 2) Набуття права власності на скарб; 3) Набуття права власності за давністю володіння (набувальна давність); 4) Відмова власника від права власності. Припинення права власності особи на майно, яке не може їй належати; 5) Викуп земельної ділянки у зв'язку із суспільною необхідністю; 6) Націоналізація, конфіскація і реквізиція як підстави припинення права власності. <i>Практичне завдання</i> 1) Знайти у судовій практиці та навести цікаві приклади</p>	<p>1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.</p>

1	2	3	4
		набуття та/або припинення права власності (набувальна давність, скарб знахідка, примусовий викуп тощо). 2) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО.	
Тема 12. Захист права власності			
<i>Лекція 8.:</i> 1) Загальні засади захисту права власності. Система цивільно-правових засобів захисту права власності; 2) Віндикаційний позов; 3) Негаторний позов; 4) Визнання права власності.	<i>Семінарське заняття 13.:</i> 1) Загальні засади захисту права власності. Система цивільно-правових засобів захисту права власності; 2) Віндикаційний позов; 3) Негаторний позов; 4) Визнання права власності.	<i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Підстави для захисту права власності. Види способів захисту права власності; 2) Розрахунки при віндикації. Особливості витребування майна від добросовісного набувача; 3) Особливості відшкодування шкоди, завданої власникові земельної ділянки, житлового будинку, інших будівель у зв'язку із зниженням їх цінності; 4) Зобов'язально-правові способи захисту права власності. <i>Практичне завдання</i> 1) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО.	1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.
Тема 13. Речові права на чуже майно			
1) Поняття та види інших речових	<i>Семінарське заняття 14.:</i>	<i>Питання для самостійного</i>	1-10, 11-12,

1	2	3	4
<p>прав, їх ознаки. Речові права на чуже майно; 2) Сервітути; 3) Емфітевзис та суперфіцій; 4) Співвідношення права власності та інших речових прав. Право володіння чужим майном.</p>	<p>1) Поняття та види інших речових прав, їх ознаки. Речові права на чуже майно; 2) Сервітути; 3) Емфітевзис та суперфіцій; 4) Співвідношення права власності та інших речових прав. Право володіння чужим майном.</p>	<p><i>опрацювання</i> 1) Суб'єкти, об'єкти, види та зміст сервітуту, порядок його встановлення та припинення; 2) Емфітевзис та суперфіцій та сфера їх використання. <i>Практичне завдання</i> 1) Скласти порівняльну таблицю: Договір оренди та договір емфітевзису або суперфіцію (на вибір). 2) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО. 3) Скласти термінологічний словник до теми.</p>	<p>26, 62. База нормативних документів.</p>
<p>Тема 14. Право інтелектуальної власності</p>			
<p><i>Лекція 9.:</i> 1) Поняття права інтелектуальної власності та його відношення до речового права; 2) Види інтелектуальної власності; 3) Суб'єкти, об'єкти та підстави виникнення права інтелектуальної власності; 4) Зміст права інтелектуальної власності; 5) Здійснення права інтелектуальної власності та його захист.</p>	<p><i>Семінарське заняття 15.:</i> 1) Поняття та види інтелектуальної власності; 2) Акторське право і суміжні права; 3) Патентне право та його джерела. Об'єкти патентного права; 4) Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг; 5) Поняття нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності; 6) Захист права інтелектуальної власності.</p>	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Поняття та види інтелектуальної власності; 2) Акторське право і суміжні права; 3) Патентне право та його джерела. Об'єкти патентного права; 4) Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг; 5) Поняття нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності; 6) Захист права</p>	<p>1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.</p>

1	2	3	4
		<p>інтелектуальної власності. <i>Практичне завдання</i></p> <p>1) Скласти порівняльну таблицю: право власності та право інтелектуальної власності (критерії порівняння визначаються самостійно, зокрема: об'єкт, підстави набуття та припинення, строк та територія дії прав тощо).</p> <p>2) Скласти розгалужену схему класифікації об'єктів права інтелектуальної власності.</p> <p>3) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО.</p> <p>4) Скласти термінологічний словник до теми.</p>	
Модуль 3. Зобов'язальне право. Окремі види договірних зобов'язань			
Тема 15. Загальні положення про зобов'язання. Виконання зобов'язань			
<p><i>Лекція 1 (10).</i>: 1) Поняття, ознаки та елементи зобов'язання. Види зобов'язань. Система зобов'язального права; 2) Підстави виникнення зобов'язань; 3) Сторони у зобов'язанні. Заміна кредитора чи боржника в зобов'язанні; 4) Поняття та загальні принципи виконання зобов'язань.</p>	<p><i>Семинарське заняття 1 (16).</i>: 1) Поняття та елементи зобов'язання. Види зобов'язань; 2) Підстави виникнення зобов'язань; 3) Сторони і треті особи у зобов'язанні. Множинність сторін, її види. Заміна сторін у зобов'язанні; 4) Поняття та загальні принципи виконання зобов'язань.</p>	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i></p> <p>1) Суб'єкти виконання зобов'язання; 2) Строк (термін) виконання зобов'язання; 3) Місце виконання зобов'язання. Спосіб виконання зобов'язання; 4) Підтвердження виконання зобов'язання. <i>Практичне завдання</i></p>	<p>1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.</p>

1	2	3	4
		1) Порівняти речові та зобов'язальні правовідносини. 2) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО. 3) Скласти термінологічний словник до теми.	
Тема 16. Забезпечення виконання зобов'язань			
<i>Лекція 2 (11):</i> 1) Загальна характеристика видів (способів) забезпечення виконання зобов'язань, їх ознаки, види; 2) Неустойка як вид забезпечення виконання зобов'язань; 3) Завдаток: поняття, функції, співвідношення з авансом; 4) Поручка і гарантія як види забезпечення виконання зобов'язання; 5) Застава: поняття, види, підстави виникнення. Притримання.	<i>Семінарське заняття 10.:</i> 1) Загальні вимоги щодо застосування видів (способів) забезпечення виконання зобов'язань; 2) Неустойка як вид забезпечення виконання зобов'язань; 3) Поручка і гарантія як види забезпечення виконання зобов'язання; 4) Завдаток: поняття, функції, співвідношення з авансом; 5) Застава: поняття, види, підстави виникнення; 6) Притримання як вид забезпечення виконання зобов'язання.	<i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Звернення стягнення на заставлене майно; 2) Притримання як вид забезпечення виконання зобов'язання. <i>Практичне завдання</i> 1) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО. 2) Скласти термінологічний словник до теми.	1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.
Тема 17. Відповідальність за порушення зобов'язань. Припинення зобов'язань			
<i>Лекція 3(12):</i> 1) Порушення зобов'язання та його правові наслідки; 2) Цивільно-правова відповідальність. Форми відповідальності за порушення зобов'язання; 3) Умови цивільно-правової відповідальності за порушення зобов'язання. Випадок і непереборна сила.	–	<i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Обставини, що виключають відповідальність за порушення зобов'язань. Випадок і непереборна сила, їх правове значення; 2) Відшкодування збитків;	1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.

1	2	3	4
<p>на сила, їх правове значення; 4) Загальна характеристика підстав (способів) припинення зобов'язань.</p>		<p>3) Сплата неустойки. 4) Співвідношення збитків і неустойки; 5) Характеристика підстав (способів) припинення зобов'язань. <i>Практичне завдання</i> 1) Скласти порівняльну таблицю відшкодування збитків та неустойки як форм відповідальності за порушення зобов'язань. 2) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО. 3) Скласти термінологічний словник до теми.</p>	
Тема 18. Загальні положення про договір			
<p><i>Лекція 4 (13).</i>: 1) Поняття договору в цивільному праві; 2) Свобода договору та її межі; 3) Види договорів; 4) Зміст договору.</p>	<p><i>Семинарське заняття 3 (18).</i>: 1) Класифікація договорів; 2) Зміст та форма договору; 3) Типові і примірні договори; 4) Поняття та стадії укладення договору; 5) Підстави та правові наслідки зміни і розірвання договору.</p>	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Класифікація договорів; 2) Зміст та форма договору; 3) Поняття та стадії укладення договору. <i>Практичне завдання</i> 1) Скласти структурно-логічну схему класифікації договорів за різними критеріями. 2) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО.</p>	<p>1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.</p>

1	2	3	4
		3) Скласти термінологічний словник до теми.	
Тема 19. Договір купівлі-продажу: загальні положення			
<p><i>Лекція 5 (14).</i>: 1) Поняття, правова природа та юридичні ознаки договору купівлі-продажу. Класифікація договорів купівлі-продажу; 2) Умови договору купівлі-продажу (предмет, ціна та інші умови); 3) Форма договору купівлі-продажу; 4) Сторони договору купівлі-продажу.</p>	–	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i></p> <p>1) Класифікація договорів; 2) Зміст та форма договору; 3) Поняття та стадії укладення договору.</p> <p><i>Практичне завдання</i></p> <p>1) Скласти структурно-логічну схему класифікації договорів за різними критеріями. 2) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО. 3) Скласти термінологічний словник до теми.</p>	1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.
Тема 20. Особливі різновиди договору купівлі-продажу. Інші договори про передавання майна у власність			
<p><i>Лекція 6 (15).</i>: 1) Класифікація договорів купівлі-продажу; 2) Договір роздрібно-купівлі продажу; 3) Договір дарування: поняття, ознаки, види, сфера застосування; 4) Договір ренти; 5) Договір довічного утримання.</p>	<p><i>Семінарське заняття 4 (19).</i>: 1) Види договорів купівлі-продажу: а) договір поставки; б) договір контрактації с.-г. продукції; в) договір енергопостачання; г) договір міни; 2) Договір роздрібно-купівлі продажу; 3) Договір дарування: поняття, ознаки, види, сфера застосування; 4) Договір ренти; 5) Договір довічного утримання.</p>	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i></p> <p>1) Договір енергопостачання; 2) Договір роздрібно-купівлі продажу; 3) Права споживача за договором роздрібно-купівлі-продажу; 4) Способи захисту прав споживачів; 5) Договір довічного утримання.</p> <p><i>Практичне завдання</i></p> <p>1) Скласти договір довічного</p>	1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.

1	2	3	4
		утримання / Заяву щодо відновлення права споживача. 2) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО. 3) Скласти термінологічний словник до теми.	
Тема 21. Договори про передавання майна у користування			
<p><i>Лекція 7 (16).</i>: 1) Загальна характеристика договору найму (оренди); 2) Окремі види договору найму (оренди); 3) Договір позички.</p>	<p><i>Семінарське заняття 5 (20).</i>: 1) Договір прокату; 2) Договір найму (оренди) земельної ділянки; 3) Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди; 4) Договір найму (оренди) транспортного засобу; 5) Договір позички; 6) Договір лізингу та його види.</p>	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Договір позички; 2) Договір найму (оренди) земельної ділянки; 3) Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди; 4) Договір найму (оренди) транспортного засобу; 5) Договір лізингу та його види. <i>Практичне завдання</i> 1) Скласти договір позички. 2) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО. 3) Скласти термінологічний словник до теми.</p>	<p>1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.</p>
Тема 22. Договір найму (оренди) житла			
<p><i>Лекція 8 (17).</i>: 1) Поняття договору найму (оренди) житла та його види. Поняття комерційного найму; 2) Сторони договору найму (оренди)</p>	–	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Договір найму-продажу житла; 2) Сторони договору</p>	<p>1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних доку-</p>

1	2	3	4
<p>житла, їх права та обов'язки; 3) Договір піднайму житла. Заміна наймача у договорі; 4) Підстави та правові наслідки розірвання договору; 5) Договір оренди жита з викупом.</p>		<p>найму (оренди) житла, їх права та обов'язки; 3) Договір піднайму житла. Заміна наймача у договорі; 4) Підстави та правові наслідки розірвання договору; 5) Договір оренди жита з викупом. <i>Практичне завдання</i> 1) Скласти порівняльну таблицю загальних положень звичайного договору оренди та договору оренди житла. 2) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО. 3) Скласти термінологічний словник до теми.</p>	<p>ментів.</p>
Тема 23. Договори про виконання робіт			
<p><i>Лекція 9 (18).</i>: 1) Поняття та види договорів про виконання робіт. Загальна характеристика договору підряду; 2) Сторони договору, їх права та обов'язки.</p>	<p><i>Семінарське заняття 6 (21).</i>: 1) Поняття та види договорів про виконання робіт. Загальна характеристика договору підряду; 2) Договір побутового підряду; 3) Договір будівельного підряду; 4) Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт; 5) Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт.</p>	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Договір будівельного підряду; 2) Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт; 3) Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. <i>Практичне завдання</i> 1) Вирішення практичного</p>	<p>1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.</p>

1	2	3	4
		завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО. 2) Скласти термінологічний словник до теми.	
Тема 24. Договори про надання юридичних послуг			
<p><i>Лекція 10 (19).</i>: 1) Договір про надання послуг та його загальна характеристика. Поняття та види послуг. 2) Зміст та форма договорів про надання послуг та особливості їх виконання, відповідальність за порушення. 3) Договір доручення. 4) Договір комісії.</p>	<p><i>Семінарське заняття 7 (22).</i>: 1) Договір доручення. Особливості агентського договору; 2) Договір комісії; 3) Договір консигнації; 4) Договір управління майном.</p>	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Зміст договору про надання послуг та його виконання; 2) Відповідальність виконавця за порушення договору про надання послуг. Розірвання договору про надання послуг; 3) Договір консигнації; 4) Договір управління майном. <i>Практичне завдання</i> 1) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО. 2) Скласти термінологічний словник до теми.</p>	<p>1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.</p>
Тема 25. Договори про надання фактичних послуг			
<p><i>Лекція 11 (20).</i>: 1) Договір зберігання: поняття, ознаки, види; 2) Договір перевезення та його види; 3) Характеристика окремих видів договорів перевезення; 4) Договір транспортного експедирування</p>	<p><i>Семінарське заняття 8 (23).</i>: 1) Сторони договору перевезення вантажу, їхні права та обов'язки; 2) Сторони договору перевезення пасажирів та багажу, їхні права та обов'язки; 3) Договір чартеру (фрахтування); 4) Сторони договору зберігання, їхні права та</p>	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Характеристика окремих видів договорів перевезення; 2) Договір транспортного експедирування; 3) Договір зберігання: поняття, ознаки, види; 4) Відповідальність</p>	<p>1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.</p>

1	2	3	4
	обов'язки. Професійний зберігач; 5) Зберігання на товарному складі; 6) Спеціальні види зберігання; 7) Договір охорони.	зберігача за втрату (нестачу) чи пошкодження речі. Особливості відповідальності професійного зберігача; 5) Договір охорони. <i>Практичне завдання</i> 1) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО. 2) Скласти термінологічний словник до теми.	
Тема 26. Зобов'язання з надання фінансових послуг. Страхування			
<i>Лекція 12 (21).</i> : 1) Загальна характеристика форм розрахунків; 2) Договір позики; 3) Поняття та загальна характеристика кредитного договору; 4) Страхові зобов'язання. Договір страхування.	<i>Семінарське заняття 9 (24).</i> : 1) Характеристика кредитного договору та його елементи, права та обов'язки сторін; 2) Договір банківського рахунку; 3) Поняття та загальна характеристика договору банківського вкладу (депозиту), права та обов'язки його сторін; 4) Зобов'язання з розрахунків; 5) Договір факторингу; 6) Страхові зобов'язання. Договір страхування.	<i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Договір банківського рахунку; 2) Договір факторингу; 3) Особливості готівкових та безготівкових розрахунків; 4) Страхові зобов'язання. Договір страхування. <i>Практичне завдання</i> 1) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО. 2) Скласти термінологічний словник до теми.	1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.
Тема 27. Договори у сфері інтелектуальної власності. Комерційна концесія			
<i>Лекція 13 (22).</i> : 1) Загальна характеристика договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної	<i>Семінарське заняття 10 (25).</i> : 1) Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної	<i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Договір про передання ви-	1-10, 11-12, 26, 62. База норматив-

1	2	3	4
<p>власності, їх види, вимоги до форми; 2) Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності: поняття, види. Ліцензійний договір; 3) Договір комерційної концесії; 4) Договір про передачу виключних майнових прав інтелектуальної власності.</p>	<p>власності: поняття, види. Ліцензійний договір; 2) Договір комерційної концесії; 3) Договір про передачу виключних майнових прав інтелектуальної власності, договір про створення за замовленням і використання об'єкта інтелектуальної власності, інші договори; 4) Договір про передачу «ноу-хау».</p>	<p>ключних майнових прав ІВ, договір про створення за замовленням і використання об'єкта ІВ, інші договори; 2) Договір про передачу «ноу-хау». <i>Практичне завдання</i> 1) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО. 2) Скласти термінологічний словник до теми.</p>	<p>них документів.</p>
Тема 28. Договори про спільну діяльність			
<p>1) Договір про спільну діяльність; 2) Договір простого товариства; 3) Засновницький договір.</p>	<p><i>Семінарське заняття 11 (26).</i>: 1) Договір про спільну діяльність; 2) Договір простого товариства; 3) Засновницький договір.</p>	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Засновницький договір про створення юридичної особи. <i>Практичне завдання</i> 1) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО. 2) Скласти термінологічний словник до теми.</p>	<p>1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.</p>
Модуль 4. Зобов'язання з односторонніх дій та інші позадоговірні зобов'язання. Спадкування			
Тема 29. Недоговірні зобов'язання з односторонніх правомірних дій. Кондикційні зобов'язання			
<p><i>Лекція 14 (23).</i>: 1) Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу та за результатами конкурсу; 2) Зобов'язання із вчинення дій в май-</p>	<p><i>Семінарське заняття 12 (27).</i>: 1) Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу та за результатами конкурсу;</p>	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Поняття та підстави виникнення зобов'язання із набуття</p>	<p>1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних доку-</p>

1	2	3	4
<p>нових інтересах іншої особи без її доручення; 3) Зобов'язання із рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи; 4) Зобов'язання із набуття чи збереження майна без достатньої правової підстави. Відшкодування доходів від безпідставно набутого майна і витрат на його утримання.</p>	<p>2) Зобов'язання із вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення; 3) Зобов'язання із рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи; 4) Поняття та підстави виникнення зобов'язання із набуття чи збереження майна без достатньої правової підстави; 5) Об'єкт, суб'єкти та зміст зобов'язання із набуття чи збереження майна без достатньої правової підстави; 6) Відшкодування доходів від безпідставно набутого майна і витрат на його утримання.</p>	<p>чи збереження майна без достатньої правової підстави. <i>Практичне завдання</i> 1) Підібрати та проаналізувати матеріали судової практики за одним із питань теми. 2) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО. 2) Скласти термінологічний словник до теми.</p>	<p>ментів.</p>
<p>Тема 30. Зобов'язання із відшкодування шкоди</p>			
<p><i>Лекція 15 (24).</i>: 1) Загальні положення про відшкодування шкоди; 2) Підстави (умови) виникнення зобов'язання із відшкодування шкоди; 3) Способи відшкодування шкоди, завданої майну потерпілого; 4) Врахування вини потерпілого та матеріального становища фізичної особи, яка завдала шкоду при вирішенні питання про відшкодування шкоди.</p>	<p><i>Семінарське заняття 13 (28).</i>: 1) Особливості відшкодування шкоди різних форм; 2) Відшкодування шкоди, заподіяної малолітньою, неповнолітньою, недієздатною, обмежено дієздатною особою; 3) Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я, або смертю; 4) Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки; 5) Зобов'язання із відшко-</p>	<p><i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Способи відшкодування шкоди, завданої майну потерпілого; 2) Врахування вини потерпілого та матеріального становища фізичної особи, яка завдала шкоду при вирішенні питання про відшкодування шкоди; 3) Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я, або смертю; 4) Відшкодування</p>	<p>1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.</p>

1	2	3	4
	дування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт чи послуг.	шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки; 5) Зобов'язання із відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт чи послуг. <i>Практичне завдання</i> 1) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО. 2) Скласти термінологічний словник до теми.	
Тема 31. Поняття та види спадкування			
<i>Лекція 16 (25).</i> : 1) Загальні положення про спадкування; 2) Спадкування за заповітом; 3) Спадкування за законом.	<i>Семінарське заняття 14 (29).</i> : 1) Поняття спадкування. Спадщина, її склад; 2) Відкриття спадщини. Спадкоємці; 3) Спадкування за заповітом. Види заповітів та їх зміст; 4) Умови спадкування за законом. Черговість спадкування за законом, зміна такої черговості.	<i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Заповідальний відказ; 2) Спадкування за правом представлення. <i>Практичне завдання</i> 1) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО. 2) Скласти термінологічний словник до теми. 3) Скласти заповіт.	1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних документів.
Тема 32. Здійснення права на спадкування. Оформлення права на спадщину			
<i>Лекція 17 (26).</i> : 1) Здійснення права на спадкування. Загальний порядок прийняття спадщини, відмова від прийняття спадщини; 2) Оформлення права	<i>Семінарське заняття 15 (30).</i> : 1) Оформлення права на спадщину. Особливості спадкування окремих видів майна і прав;	<i>Питання для самостійного опрацювання</i> 1) Поділ та перерозподіл спадщини між спадкоємцями.	1-10, 11-12, 26, 62. База нормативних доку-

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
<p>на спадщину. Особливості спадкування окремих видів майна і прав; 3) Поділ та перерозподіл спадщини між спадкоємцями. Задоволення спадкоємцями вимог кредиторів спадкодавця; 4) Відумерлість спадщини.</p>	<p>2) Поділ та перерозподіл спадщини між спадкоємцями. Задоволення спадкоємцями вимог кредиторів спадкодавця; 3) Відумерлість спадщини; 4) Спадковий договір.</p>	<p>Задоволення спадкоємцями вимог кредиторів спадкодавця. <i>Практичне завдання</i> 1) Вирішення практичного завдання (кейс), запропонованого за НМП чи у СДО. 2) Скласти термінологічний словник до теми.</p>	<p>ментів.</p>

Розділ 5. Система поточного та підсумкового контролю знань

Система поточного і підсумкового контролю має за мету оцінювання рівня сформованості тих чи інших компетентностей та досягнення програмних результатів навчання за навчальною дисципліною «Цивільне право».

Компетентність як інтегрований результат індивідуальної навчальної діяльності студентів, формується на основі оволодіння ними змістовими (знання), процесуальними (уміння) і мотиваційними компонентами, його рівень виявляється в процесі оцінювання. Визначення рівня сформованості дисциплінарних компетентностей (результатів навчання) здійснюється за: певним розділом (темою) робочої програми навчальної дисципліни; практичними заняттями (контрольна робота, перевірка та захист індивідуального завдання, тестування тощо).

Об'єктами контролю є: робота студентів на лекціях, семінарських заняттях, якість та своєчасність виконання завдань самостійної роботи, поточних модульних робіт. Контрольні заходи здійснюються науково-педагогічними працівниками і включають поточний і підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється при проведенні лекцій, семінарів, перевірки завдань самостійної роботи та має на меті перевірку рівня засвоєння студентом навчального матеріалу навчальної дисципліни та оцінювання набутих компетентностей.

Під час проведення лекцій застосовуються такі методи контролю, як усне опитування студентів з питань, визначених планом лекцій та пов'язаних з матеріалом попередніх лекцій, дискусійне обговорення проблемних питань з теми лекції та інше.

У ході проведення семінарських занять застосовуються такі методи контролю, як усне та письмове опитування студентів з питань, визначених планом семінарських занять, дискусійне обговорення проблемних питань з теми заняття, письмове складання студентами тестів, відповідь у письмовій формі на індивідуальне теоретичне завдання, письмове виконання індивідуального практичного завдання (цивільно-правової ситуації), розв'язок термінологічних завдань (зокрема, кросвордів) тощо. Завдання можуть виконуватися як індивідуально, так і «малими групами» (у такому випадку бали виставляються відповідно до внеску кожного студента, а у разі, якщо його встановити неможливо – в однаковому для всіх розмірі за результатами виконання завдання).

Поточний контроль виконання студентами завдань самостійної роботи здійснюється за допомогою перевірки науково-педагогічним

працівником результатів розв'язання ситуаційних завдань.

Поточний контроль, який застосовується під час проведення поточних модульних робіт, здійснюється при перевірці виконання відповідних тестів в письмовій формі або за допомогою відповідного програмного забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу, при перевірці виконання практичних ситуацій в письмовій формі тощо.

Поточна успішність студентів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюються за допомогою національної шкали оцінок.

Оцінювання знань студентів при виконанні поточних модульних робіт (**поточний модульний контроль**) здійснюється за **100-бальною шкалою**. Робочим навчальним планом при вивченні матеріалу навчальної дисципліни у семестрі навчального року передбачено виконання чотирьох поточних модульних робіт, відтак загальна оцінка за поточний модульний контроль визначається як середньоарифметична за формулою:

$$(M1 \cdot K1 + M2 \cdot K2 + M3 \cdot K3 + M4 \cdot K4),$$

$M1, M2, M3, M4$ – модулі 1-4;

$K1, K2, K3, K4$ – коефіцієнт кількості годин, відведених на модуль (у разі їх непропорційності), сума усіх коефіцієнтів = 1

З метою мотивації студентів до активного та якісного виконання навчальної роботи протягом семестру до загальної оцінки за поточний модульний контроль можуть бути використані коефіцієнти мотивації. Рішення про використання коефіцієнтів мотивації приймаються на засідання кафедри на кожен навчальний рік. Рішення про безпосереднє застосування коефіцієнтів мотивації до студентів певної групи приймаються викладачем.

Підсумкове оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється у формі екзамену.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни при підсумковій формі контролю у вигляді екзамену визначається за середньозваженою оцінкою, виходячи із загальної оцінки за поточний модульний контроль і оцінки за здачу екзамену. Оцінювання знань студентів при здачі екзамену здійснюється за 100-бальною шкалою.

Розрахунок загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни проводиться за формулою

$$M \times 0,6 + E \times 0,4 \quad ,$$

(2)

де M – загальна оцінка за поточний модульний контроль;

E – оцінка за екзамен;

0,6 і 0,4 – коефіцієнти співвідношення балів за поточну успіш-

ність і здачу екзамену, тобто максимальна оцінка за поточну успішність не може перевищувати 60 балів, а за здачу екзамену – 40 балів.

Таблиця 5.1. Приклади розрахунку загальної підсумкової оцінки при підсумковій формі контролю у вигляді заліку (I семестр)

Варіанти прикладів	Оцінка за ПМК 1 (K1=0,67)	Оцінка за ПМК 2 (K2=0,33)	Загальна підсумкова оцінка за 100-ою шкалою	Загальна підсумкова оцінка за національною шкалою	Загальна підсумкова оцінка за ЄКТС
Приклад 1.	95	89	93	Відмінно	A
(із коеф.)	63,65	29,37			
(сума)	93,02				
Приклад 2.	90	85	88	Добре	B
(із коеф.)	60,3	28,05			
(сума)	88,35				
Приклад 3.	68	75	70	Задовільно	D
(із коеф.)	45,56	24,75			
(сума)	70,31				
Приклад 4.	50	64	55	Незадовільно з можливістю повторного складання	FX
(із коеф.)	33,5	21,12			
(сума)	54,62				

Таблиця 5.2. Приклади розрахунку загальної підсумкової оцінки при підсумковій формі контролю у вигляді екзамену (II семестр)

Варіанти прикладів	Оцінка за ПМК 1 (K1=0,33)	Оцінка за ПМК 2 (K2=0,17)	Оцінка за ПМК 3 (K2=0,33)	Оцінка за ПМК 4 (K2=0,17)	Оцінка за здачу екзамену	Загальна підсумкова оцінка за 100-ою шкалою	Загальна підсумкова оцінка за національною шкалою	Загальна підсумкова оцінка за ЄКТС
Приклад 1.	95	89	90	87	90	90,58=91	Відмінно	A
(із коеф.)	31,35	15,13	29,7	14,79				
(сума)	$90,97*0,6 = 54,58$							
Приклад 2.	90	85	90	83	85	86,78=87	Добре	B
(із коеф.)	29,7	14,45	29,7	14,11				
(сума)	$87,96*0,6 = 52,78$							
Приклад 3.	68	75	64	70	70	68,93=69	Задовільно	D
(із коеф.)	22,44	12,75	21,12	11,9				
(сума)	$68,21*0,6 = 40,93$							
Приклад 4.	50	64	59	63	45	52,54=53	Незадовільно з можливістю повторного складання	FX
(із коеф.)	16,5	10,88	19,47	10,71				
(сума)	$57,56*0,6 = 34,54$							

З метою мотивації студентів до активного та якісного виконання усіх видів навчальної роботи протягом семестру до загальної підсумкової оцінки можуть бути додані бали у розмірі до 10 % від загальної підсумкової оцінки, коефіцієнт мотивації (0,1). Мотивація студентів застосовується за умови виконання ними всіх видів навчальної роботи, які передбачені робочим навчальним планом підготовки студентів і робочою програмою з навчальної дисципліни незалежно від результатів виконання.

Застосування та конкретне значення коефіцієнту мотивації пізнавальної діяльності студентів визначається науково-педагогічним працівником кафедри враховуючи активність студента при вивченні навчальної дисципліни (відвідування навчальних занять, виконання видів навчальної діяльності, виконання поточних модульних робіт, участь у науково-дослідній роботі тощо).

Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 6. Шкала оцінювання знань студентів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

<i>Сума балів за всі види навчальної діяльності</i>	<i>Оцінка за шкалою ECTS</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного підсумкового контролю
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та підсумковим контролем

Таблиця 7. Система нарахування додаткових балів за видами робіт

<i>Форма роботи</i>	<i>Вид роботи</i>	<i>Бали</i>
1. Навчальна	1. Участь у предметних олімпіадах: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10-30
	2. Участь у конкурсах на кращого знавця дисципліни: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10-30
	3. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності	0-30
	4. Написання і захист наукового реферату з визначеної	0-10

<i>Форма роботи</i>	<i>Вид роботи</i>	<i>Бали</i>
	проблеми	
2. Науково-дослідна	1. Участь у наукових гуртках («Ін-Юре»)	5-20
	2. Участь у наукових студентських клубах («Феміда»)	5-20
	3. Участь у конкурсах студентських робіт: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-15
	4. Участь у наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-15
	5. Підготовка публікації в наукових виданнях.	20
	6. Оформлення сценарного плану дидактичної гри	10-20
Разом		до 30

Додаткові бали додаються до загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, але загальна підсумкова оцінка не може перевищувати 100 балів.

Розділ 6. Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу

1. Загальне програмне забезпечення:

Пакет програмних продуктів Microsoft Office, до якого входить програмне забезпечення для роботи з різними типами документів: текстами, електронними таблицями, презентаціями, базами даних тощо. Мережеві сервіси Google.

Основними й найбільш використовуваними складовими пакету Microsoft Office є:

1. Microsoft Word.
2. Microsoft Excel.
3. Microsoft Power Point.

2. Спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу:

- Презентації Microsoft PowerPoint з тем курсу;
- Цивільне право : Дистанційний курс з дисципліни для студентів на-пряму підготовки 6.030401 «Правознавство» / спеціальності 081 «Право» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://el.puet.edu.ua/course/view.php?id=29>
- Інформаційно-правова система «ЛІГА:ЗАКОН»;
- Інформаційно-правова система «НАУ» (ІАЦ «Ліга»);
- Правові системи «Інфодиск: Законодавство України» (ІАЦ «Інфодиск»);
- Правові системи НаУ, МЕГА-НАУ (ЗАТ «Інформтехнологія»);
- інформаційно-правова система із законодавства України «Право» (Компанія «Інформаційно-аналітичний центр «БІТ»).
- пакети тестів до тем навчальної дисципліни для студентів денної та заочної форм навчання, розміщені в системі Open test.

Розділ 7. Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 462.
2. Житловий кодекс Української РСР від 30 червня 1983 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1983. – додаток до № 28. – Ст. 573.
3. Земельний кодекс України : Закон України від 25 жовтня 2001 р. // Голос України. – 2001. – 20 листопада. – С. 3–12.
4. Інструкція про порядок приймання продукції виробничо-технічного призначення і товарів народного споживання за якістю : затв. Постановою Держарбітражу при Раді Міністрів СРСР № II-7 від 25 квітня 1966 р. // Податки та бухгалтерський облік. – 2006. – № 75 ; Все для бухгалтера в торгівлі. – 2006. – № 33.
5. Інструкція про порядок приймання продукції виробничо-технічного призначення і товарів народного споживання за кількістю : затв. Постановою Держарбітражу при Раді Міністрів СРСР № II-6 від 15 червня 1965 р. // Податки та бухгалтерський облік. – 2006. – № 75 ; Все для бухгалтера в торгівлі. – 2006. – № 33.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 12 липня 1984 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51 (додаток). – Ст. 1122.
7. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. (Зі змінами і доповненнями).
8. Про авторське право і суміжні права: Закон України в редакції від 11 липня 2001 р. // Відомості Верховної Ради. – 2001. – № 43. – Ст. 214.
9. Про акціонерні товариства: Закон України № 514-VI від 19 вересня 2008 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – 19 грудня. – № 50-51. – Ст. 384.
10. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань : Закон України від 22 листопада 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 5. – Ст. 28.
11. Про господарські товариства : Закон України від 19 вересня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 49. – Ст. 682.
12. Про депозитарну систему України: Закон України № 5178-VI від 6 липня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 39. – Ст. 517.
13. Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб : Закон України від 22 грудня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 3. – Ст. 9.

14. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень: Закон України від 01.07.2004 р. // Відомості Верховної Ради. – 2004. – № 51. – Ст. 553.
15. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України № 851-IV від 22 травня 2003 р. // Урядовий кур'єр. – 2003. – № 119.
16. Про заставу: Закон України від 2 жовтня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 47. – Ст. 642.
17. Про затвердження договорів оренди: Наказ Фонду державного майна України № 1774 від 23 серпня 2000 р. // Офіційний вісник України. – 2000. – № 52. – Ст. 2281.
18. Про затвердження Типового договору оренди землі: Постанова Кабінету Міністрів України № 220 від 3 березня 2004 р. // Урядовий кур'єр. – 2004. – № 50.
19. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 30. – Ст. 379. (У редакції від 01.12.2005 р. згідно з ЗУ № 3161-IV).
20. Про іпотеку: Закон України від 5 червня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 38. – Ст. 313.
21. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 25. – Ст. 198.
22. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 10 квітня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 30. – Ст. 416.
23. Про оренду землі: Закон України в редакції Закону № 1211-IV від 2 жовтня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 10. – Ст. 102.
24. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 р. у редакції ЗУ № 2745-III від 4 жовтня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 7. – Ст. 50.
25. Про товарну біржу: Закон України № 1956-XII від 10 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 10. – Ст. 139.
26. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16 грудня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 16. – Ст. 68.
27. Про ціни і ціноутворення: Закон України № 5007-VI від 21 червня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 19-20. – Ст. 190.
28. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21-22. – Ст. 135.
29. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.

Основна

30. Красіліч Н. Д. Цивільне право : навч. посібник / Н. Д. Красіліч, Л. М. Іваненко. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 396 с.
31. Цивільне право України. Договірні та недоговірні зобов'язання : підручник / за ред. С. С. Бичкова. – 3-тє вид., змін. та доповн. – К. : Правова єдність, 2014. – 496 с.
32. Цивільне право України. Загальна частина : підручник / Ю. Л. Бошицький, Р. Б. Шишка, О. Р. Шишка, І. Р. Шишка. – К. : Ліра-К, 2016. – 760 с.
33. Цивільне право України. Загальна частина : підручник / Ю. О. Заїка ; за ред. І. А. Бірюков. – К. : Правова єдність, 2014. – 510 с.
34. Цивільне право України. Особлива частина : підручник / за ред. О. В. Дзера, Н. С. Кузнєцова, Р. А. Майданик. – 4-тє вид., стер. – К. : Юрінком Інтер, 2014. – 1176 с.
35. Цивільне право України. Особлива частина : підручник / за ред. Р. Б. Шишка. – К. : Ліра-К, 2015. – 1024 с.
36. Цивільне право України. У 2 т. Т. 1 : підр. / за ред. Г. Б. Яновицька, В. О. Кучер. – Л. : Новий світ-2000, 2016. – 444 с.
37. Цивільне право України. У 2 т. Т. 2 : підр. / за ред. Г. Б. Яновицька, В. О. Кучер. – Л. : Новий світ-2000, 2016. – 428 с.

Додаткова

38. Ансон Вільям Р. Основи договорного права / пер. с 18-го англ. изд. А. С. Александровского, А. С. Ахманова, С. М. Рапопорта ; под ред. Д. Ф. Рамзайцева. – М. : Международная книга, 1947. – 458 с.
39. Берестова І. Е. Цивільне право України. Особлива частина. Договірні зобов'язання : навч. посіб. / І. Е. Берестова, С. С. Бичкова, І. А. Бірюков [та ін.] ; за заг. ред. С. С. Бичкової. – К. : Нац. акад. внутр. справ України, 2005. – 348 с.
40. Боднар Т. В. Договірне право України. Загальна частина : навч. посіб. / Т. В. Боднар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнєцова [та ін.] ; за ред. О. В. Дзери. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 896 с.
41. Боднар Т. В. Договірні зобов'язання в цивільному праві (заг. положення) : навч. посіб. / Т. В. Боднар. – К. : Юстініан, 2007. – 280 с.
42. Брагинский М. И. Договорное право Кн. 1 : Общие положения / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский. – [2-е изд., стер.] – М. : Статут, 2003. – 841 с.
43. Брагинский М. И. Договорное право Кн. 2. : Договоры о передаче имущества / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский. – М. : Статут, 2003. – 795 с.
44. Брагинский М. И. Договорное право / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский. – М. : Статут, 2006. – Кн. 5, Т. 2 : Договоры о банковском вкладе, банковском счете; банковские расчеты. Конкурс, договоры об играх и пари. – Ярославль : Ярославский полиграфкомбинат, 2006. – 621 с.

45. Брагинский М. И. Договорное право / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский. – М.: Статут, 2006. – Кн. 5, Т. 1 : Договоры о займе, банковском кредите и факторинге. Договоры, направленные на создание коллективных образований. – Ярославль : Ярославский полиграфкомбинат, 2006. – 734 с.
46. Брагинский М. И. Договорное право Кн. 3 : Договоры о выполнении работ и оказании услуг / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский. – [2-е изд., стер.]. – М. : Статут, 2002. – 800 с.
47. Брагинский М. И. Договорное право Кн. 4 : Договоры о перевозке, буксировке, транспортной экспедиции и иных услугах в сфере транспорта. / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский. – М. : Статут, 2004. – 909 с.
48. Дмитрієва Ю. Визначення поняття «договору простого товариства» та його правова кваліфікація / Ю. Дмитрієва // Право України. – 2007. – № 9. – С. 96–100.
49. Договірне право України. Особлива частина : навч. посіб. для студ. вузів / за ред. О. В. Дзера. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 1200 с.
50. Договори в підприємницькій діяльності / Податки та бухгалтерський облік. – 2004. – № 15/16. – С. 3–108 – (Спецвипуск).
51. Доліненко Л.О. Цивільне право України [Електронний ресурс] : навч. посібник / Л.О. Доліненко, В.О. Доліненко, С.О. Сарновська. – К. : Кондор, 2006. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) . – Заголовок з екрану.
52. Євстігнєєв А. Істотні умови договору за Цивільним та Господарським кодексами: порівняльний аспект / А. Євстігнєєв // Юридичний журнал. – 2006. – № 1. – С. 22–23.
53. Жилінкова І. В. Договірне право : конспект лекцій / І. В. Жилінкова, В. І. Борисова, І. В. Спасибо-Фатєєва [та ін.]; за ред. І. В. Жилінкової, В. І. Борисової. – Харків : Нац. юрид. акад. України, 2008. – 116 с.
54. Кілічава Т.М. Цивільне процесуальне право [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Т. М. Кілічава. – К. : Центр учб. л-ри, 2007.
55. Клейменова С. До питання про систему договорів лізингу / С. Клейменова // Вісник прокуратури. – 2006. – № 8. – С. 62–66.
56. Корецкий А. Д. Теоретико-правовые основы учения о договоре / А. Д. Корецкий ; отв. ред. д.ю.н., акад. РАЕН П. П. Баранов. – С.Пб. : Юридический центр Пресс, 2001. – 211 с.
57. Кравчук В. Правові наслідки недійсності договорів про відчуження часток в статутному капіталі товариства / В. Кравчук // Юридична Україна. – 2007. – № 10. – С. 36–42.
58. Крижна В. М. Права та обов'язки сторін за договором комерційної концесії / В. М. Крижна // Економіка. Фінанси. Право. – 2004. – № 7. – С. 14–18.

59. Луць В. В. Контракти у підприємницькій діяльності : навч. посіб. / В. В. Луць. – [2-ге вид., перероб. і допов.]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 576 с.
60. Матвеев П. С. Цивільне право України : посібник для складання адвокатського іспиту / П. С. Матвеев. – К. : Правова єдність, 2015. – 88 с.
61. Мілаш В. Договірна правосуб'єктність сторін зовнішньоекономічного договору / В. Мілаш // Право України. – 2004. – № 6. – С. 39–42.
62. Мілаш В. Проблема визначення кола учасників підприємницьких комерційних договірних відносин / В. Мілаш // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 12. – С. 7–13.
63. Мілаш В. С. Про підстави недійсності підприємницького комерційного договору / В. С. Мілаш // Вісник господарського судочинства. – 2006. – № 2. – С. 194–204.
64. Мічурін Є. О. Цивільне право. Альбом схем : навч. посіб. У 2 ч. Ч. 2 / Є. О. Мічурін, О. Р. Шишка. – 5-ге вид., перероб. – Х. : Право, 2018. – 222 с.
65. Мічурін Є. О. Цивільне право. Альбом схем : навч. посіб. У 2 ч. Ч. 1 / Є. О. Мічурін, О. Р. Шишка. – 5-ге вид., перероб. – Х. : Право, 2018. – 232 с.
66. Назаренко В. Сторони договору комісії у сфері зовнішньоекономічної діяльності / В. Назаренко // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 10. – С. 87–91.
67. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2 т. / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. – [3-тє вид., перероб. і допов.] / О. О. Кот, Т. В. Бондар, С. І. Шимон [та ін.]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – Т. 2. – 1087 с.
68. Ніколенко Л. Правові проблеми класифікації господарських зобов'язань / Л. Ніколенко // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 11. – С. 39–42.
69. Орлова І. Визначення державних гарантій виконання господарських зобов'язань / І. Орлова // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 9. – С. 104–106.
70. Пашков В. Проблеми визначення учасників господарсько-договірних відносин у галузі охорони здоров'я / В. Пашков // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 5. – С. 34–38.
71. Понікаров В. Д. Цивільне право [Текст] + [Електронний ресурс] : навч. посібник / В. Д. Понікаров, С. М. Попова, Д. В. Назаренко. – К. : Центр учб. л-ри, 2007. – 196 с.
72. Посполітак В. Зобов'язання за договором про спільну діяльність. Договір простого товариства / В. Посполітак, Р. Ханик-Посполітак // Українське комерційне право. – 2003. – № 4. – С. 35–49.
73. Проценко І. Деякі аспекти вибору права для регулювання зобов'язань, що виникли внаслідок недобросовісної конкуренції / І. Проценко // Юридичний журнал. – 2003. – № 11. – С. 24–26.

74. Резнікова В. Укладення господарського договору про спільну діяльність: проблемні аспекти правового регулювання / В. Резнікова // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 9. – С. 100–104.
75. Ромовська З. В. Українське цивільне право : право власності : академ. курс : підручник / З. В. Ромовська. – К. : Алерта, 2011. – 246 с.
76. Ручка О. А. Роль принципу реального виконання зовнішньоекономічного договору / О. А. Ручка // Адвокат. – 2004. – № 9. – С. 16–19.
77. Серебрякова Ю. Підстави визнання договору оренди нерухомості неукладеним: господарсько-правовий аспект / Ю. Серебрякова // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 2. – С. 92–94.
78. Сидоров Я. О. Підстави та особливості припинення договору комерційної концесії / Я. О. Сидоров // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2007. – № 9. – С. 98–106.
79. Стаматіна М. Договір поставки у нових Цивільному кодексі України та Господарському кодексі України / М. Стаматіна // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 9. – С. 25–28.
80. Створення, реорганізація та ліквідація підприємств у запитаннях та відповідях: Нормативна база; Відповіді на запитання, зразки статут ТОВ і засновницького договору : метод. посіб. – Дніпропетровськ : Баланс-Клуб, 2004. – 144 с.
81. Таненок О. Зобов'язання в господарському праві: (договірні зобов'язання і їхнє значення в регулюванні ринкової економіки) / О. Таненок // Персонал. – 2005. – № 6. – С. 74–79.
82. Токарева В.І. Цивільне право України [Текст] + [Електронний ресурс] : практикум : навч. посібник / В.І. Токарева. – К. : Центр учб. л-ри, 2007. – 408 с.
83. Томчишен С. В. Визнання договору неукладеним за Цивільним та Господарським кодексами України / С. В. Томчишен // Вісник господарського судочинства. – 2006. – № 4. – С. 178–188.
84. Трофімова О. В. Поняття та ознаки договору лізингу / О. В. Трофімова // Вісник господарського судочинства. – 2004. – № 4. – С. 173–180.
85. Українське цивільне право : навч. посібник / за ред. Ю. О. Заїка. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К. : Центр учб. л-ри, 2014. – 358 с.
86. Федорчук Д. Забезпечення виконання зобов'язань у підприємницькій діяльності / Д. Федорчук // Юридична газета. – 2006. – № 18. – С. 14.
87. Цивільне право України (традиції та новації)[Текст] : монографія / за заг. ред. Є.О. Харитоновна, Т.С. Ківалова, О.І. Харитоновна. – Одеса : Фенікс, 2010. – 700 с.
88. Цивільне право України [Текст] : навч. посібник / за ред. Р.О. Стефанчука. – К. : Правова єдність, 2009. – 536 с.
89. Цивільне право України : навч. посібник для підготовки до іспитів / упоряд. І. В. Тетарчук, Т. Є. Дяків. – К. : Центр учб. л-ри, 2016. – 202 с.

90. Цивільне право України: Академічний курс : підручник: у 2 т. / за заг. ред. Я. М. Шевченко. – Т. 2. Особлива частина. – К. : Концерн «Вид. дім «Ін Юре», 2004. – 408 с.
91. Цивільне право України: У 2 т. Т.1 : Підручник / за ред. В. І. Борисова, І.В. Спасибо-Фатеева, В.Л. Яроцький. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 480 с.
92. Цивільне право України: У 2 т. Т.2 : Підручник / за ред. В. І. Борисова, І.В. Спасибо-Фатеева, В.Л. Яроцький. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 552 с.
93. Черешнюк В. Відшкодування збитків як форма відповідальності за порушення господарського договору / В. Черешнюк // Юридична Україна. – 2006. – № 9. – С. 65–70.
94. Черешнюк В. Штрафні санкції за порушення господарських договорів / В. Черешнюк // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 7. – С. 83–87.
95. Чучковська А. Форма господарських договорів, що вчиняються через мережі електрозв'язку, зокрема через Інтернет / А. Чучковська // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 12. – С. 8–11.
96. Шимон С.І. Цивільне право України [Текст]. У 2 ч. Ч. 1 : навч.-метод. посіб. / С.І. Шимон. – К. : КНЕУ, 2006. – 304 с.
97. Шимон С.І. Цивільне право України [Текст]. У 2 ч. Ч. 2 : навч.-метод. посіб. / С.І. Шимон. – К. : КНЕУ, 2006. – 312 с.
98. Щербакова Н. В. Поняття та правова природа договорів про злиття та приєднання господарських товариств / Н. В. Щербакова // Вісник господарського судочинства. – 2006. – № 4. – С. 209–217.
99. Ярема А. Г. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України : у 4 т. / А. Г. Ярема, В. Я. Карабань, В. В. Кривенко, В. Г. Ротань ; Акад. суддів України. – К. : А.С.К.; Севастополь : Ін-т юрид. дослідж. – Т. 3 : Договірні зобов'язання. Недоговірні зобов'язання. Спадкове право. – 2006. – 927 с.